

Nucli del Saió

Santa Margarida de Montbui

Ubicació

Comarca: Anoia
Lloc/Adreça: El Saió (Crta. BV-2233. km. 1 . 08710 Santa Margarida de Montbui)
Emplaçament Dintre del nucli del Saió. Crta. BV-2233.

Coordenades:

Latitud: 41.57726
Longitud: 1.56281
UTM Est (X): 380189
UTM Nord (Y): 4603839

Classificació

Número de fitxa 08250-9
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle X-XXI
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Pública
Titular: Diversos propietaris
Fitxes associades:
[Capella de Santa Anna de Saió](#)
Autoria de la fitxa Raquel Valdenebro Manrique
Data de registre de la fitxa: dt., 13/04/2010 - 02:00

Descripció

Veïnat del municipi de Santa Margarida de Montbui (Anoia), a l'W del terme. Es tracta d'un nucli petit de cases aixecades als peus del turó de l'antic castell del Saió, entre aquest i la capella de Santa Anna. Actualment només hi consten dues cases habitades i una de recent construcció. Arquitectònicament les cases més antigues eren cal Parera, de grans dimensions, que es troba totalment enrunada, i una altra anomenada Cal Borràs, que ha estat recentment abandonada. Inicialment el nucli no sembla guardar cap indicatiu d'urbanisme planificat i les cases han estat aixecades ocupant la petita planura sota els peus del castell. Pel mig travessa el camí del Saió a la Tossa.

Observacions:

Els entorns del nucli del Saió són un indret d'interès geològic on han estat recollits elements fòssils, alguns dels quals es troben dipositats al Museu de la Pell d'Igualada i Comarcal de l'Anoia. Es tracta de col·leccions de fauna marina rica en gasteròpodes, bivalves i corals, entre els quals figuren: - Caracol mesogastropodo - Cephalaspidae Bullidae - Mesogastropoda coleostynilidae - Staurida Axophyllidae - Favositida favositidae - Staurida Axophyllidae - Scleractinia favidae - Staurida Lithostrotionidae - Scleractini Monlivaltidae

Història

Les primeres notícies d'ocupació humana al Saió es remunten al Paleolític, les troballes realitzades al Saió i als seus voltants demostren que aquest fou un espai ocupat de forma temporal per comunitats humanes que no arribaren mai a configurar habitatges permanents. El poblament definitiu arribarà al període medieval. No serà fins al segle X que el Saió es convertirà en un espai d'ocupació permanent gràcies a la configuració del sistema de castells termenats fronterers de la Marca Hispànica. El terme de Montbui comptarà amb dos castells o punts forts de control del territori. Es tractarà del castell de la Tossa de Montbui, sobre el baluard geogràfic de la Tossa, i el castell d'Ocelló al lloc del Saió. Els primers indicis de població estable cal vincular-los a l'existència del castell d'Ocelló. La primera referència que tenim del castell d'Ocelló el data a partir de l'any 960, cosa que el fa contemporani al castell de la Tossa de Montbui. Inicialment aquest castell comptarà amb el seu propi terme que, finalment, quedarà vinculat al terme de Montbui, d'una forma gairebé immediata tot i que serà imfeudat alternativament per les famílies Ocelló i Castellolí. Mentre els primers mantindran una relació de vassallatge amb els Montbui, els Castellolí s'hi enfrontaran, cosa que portarà no pocs problemes en el futur. El nucli del Saió es desenvoluparà a les faldes del turó d'Ocelló (dominat pel castell) i a l'entorn de l'església de Sant Pere d'Ocelló, també contemporània del castell. Tot aquest espai s'acabarà configurant en fortalesa que tindrà nul·la rellevància en els afers fronterers però que ràpidament es configurarà com un espai estratègic en les lluites interfeudals dels segles XII a XIV. Aquest post avançat serà objecte de les cobdícies dels Tous, Montbui i Castellolí, que s'enfrontaran contínuament en la pràctica totalitat de la geografia de la Conca d'Òdena. Segons el Capbreu del 1685 el total de cases del terme de Montbui era de 61. Un total de 28 es trobaven al nucli de Santa Margarida, un total de 7 al del Saió, 2 al Coll de Guix. A aquest nombre s'havien d'afegir un total de 24 masies escampades pel terme. Com es pot apreciar, en aquesta data el nucli de Santa Margarida s'havia consolidat com el més important, i el del Saió prenia un caràcter secundari. TORRAS (1991: 29). Dels darrers anys del segle XVIII es conserva una descripció general del terme de Montbui al qüestionari presentat per Francisco Zamora, oïdor de la Reial Audiència de Barcelona, l'any 1790. En aquesta descripció només es fa referència a l'existència d'una capella llunyana anomenada Santa Anna. TORRAS (1991: 31). A mitjans del segle XIX disposem de la descripció recollida al "Diccionario geografico" de Pascual Madoz, que data de l'any 1845: "Situado en terreno montuoso con buena ventilación y clima sano (...) Tiene 84 casas y una iglesia parroquial (Santa Margarita) (...) También se comprende en el término y su jurisdicción de la cuadra del Sayó, compuesta por 4 casas y una ermita titulada de Santa Ana (...)" TORRAS (1991: 32). L'any 1917 aquest nucli es dotarà d'un espai propi conegut com la Sala però que oficialment prendrà el nom d'Ateneu Agrícola del Saió, com

podem suposar, aquest serà un espai vinculat ideològicament als sectors conservadors del nucli i aplegarà també els seus veïns del Coll del Guix. Constarà bàsicament, d'una única nau que feia les funcions de cafè del poble. La vida d'aquest centre però, serà bastant efímera i l'any 1936 serà incautat per les forces esquerranes que el convertiran en l'Escola Reagrupada de Montbui, aconseguint escolaritzar els infants del Saió, Coll del Guix i masies disperses. L'any 1939 es clausurarà aquesta escola i el local es convertirà en un corral, com ho és encara avui. GONZÁLEZ (2010, març). Actualment el procés de despoblació és molt acusat i només dues cases romanen obertes en tot el nucli. Una nova casa ha estat construïda aquests darrers anys en tant que segona residència.

Bibliografia

CATALÀ ROCA Pere (1976) Els castells catalans. Vol. V. Barcelona. Ed. Rafael Dalmau. pàg.1.119
ESPINALT F (1958) " El Ceió" a Santa Margarida de Montbuy. Fiesta Mayor. Sp. GONZÁLEZ D. (2010, març) <http://historiamontbui.blogspot.com/> TORRAS I RIBÉ, J.M(1993). La Comarca de l'Anoia a finals del segle XVIII. Els "qüestionaris" de Zamora i altres descripcions 1790-1797, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona.

